

Teet Reier
aripaev@aripaev.ee

“Polnud meie peres ei kirjanikke-kunstnikke, sellele vaatamata ütlesid kõik, et poiss, sul tuleb kunstikõrgkooli minna ja korralik haridus saada,” meenutab Peeter Pere muheledes oma arhitektitee esimesi astmeid.

“Ma küll ei tea, kust nad võtsid selle, et mul piisavalt annet on, olin keskkooli lõpuni põhiliselt õpikute ümbriispaberitele ja tagakaantele kritseldanud,” lisab ta.

Pere arvab, et ehk oli tema kujunemise tugevaks taustamõjaks ka see, et ta elas Tartu vanimas kivimajas, milles väidetavalt oli viibinud Peeter I, maja ümbritses vanalinn koos Jaani kirikuga, ning hariduse sai ta pikka traditsioonidega väarikas Hugo Treffneri gümnaasiumis, mis tema õpingute ajal kandis küll Tartu 1. Keskkooli nimetust.

Pärast keskkooli lõpetamist ei jäänudki Perel muud üle kui võtta Tartu Sangari õmblusvabriku kunstnikult õppetunde ja käia kunstiinstituudi ettevalmistuskursusel. “Sangariga olin juba tänu ema töökohale tuttav, pealegi olin seal modellitööd teinud,” märgib ta. “Kuigi ma matemaatika eriklassis ei käinud, oli keskkool mulle andnud reaalinetes tugeva aluspõhja. Nii arvangi, et need lisapunktid, mis sain sisseastumisel matemaatikas, korvasid pisut ka joonistamisoskuse vajakajäämisi,” nendib ta.

Igatahes kunstiinstituudi arhitektuuriosakonda pääses Peeter Pere esimesel katsel. “Sealt sain hariduse ja samast õnnestus ka abikaasa leida,” naerab mees.

EKE Projekt riisus koore

“Kunagistest eestiaegsetest arhitektuuri suurkujudest oli minu õppetöö alguseks õppejõuna tegutsema jäänud vaid August Volberg, keda mäletan kui sellist rahu-likku, kodukootud villases

kampsunis vanapapit. Samuti oli Peeter Tarvas n-ö eestiaegne mees. Teised õppejõud olid kõik juba suures osas nõukogudeliku arhitektuurikasvatusega.”

Pere sõnul oli toona tavaks, et tulevased tiptöökohad eesotsas EKE Projektiga hoidsid tulevastel arhitektuuriosakonna lõpetajatel silma peal ja riisusid n-ö koorekihi ehk siis nii mõnelgi oli töökohat juba enne kooli lõpetamist olemas. Teistele sai osaks reasuunamine.

“Kuigi EKE Projekt oli toona üks arhitektuurse loomingu tipptegijaid maaehituses, kus töötasid sellised tuntud tegijad nagu Toomas Rein, Ain Padrik ja Vilen Künnapu, Jüri Okas, mind nii väga sinna ei kiskunud. Nii maabusingi kümnekonnaks aastaks hoopis Eesti Tööstusprojekti,” meenutab Pere.

Tänuks autoostuluba

See oli Pere sõnul aeg, mida ilmestab suur hulk teostatamata projekte, mille ühe näitena toob ta nõukogude aja lõpus Tallinna kavandatud margariini tehase ja toonase VAZi autotehase gigandimõõtu spordikompleksi Venemaa avarustes. Kummastav ja värvikas ajastuspetsiifiline detail oli see, et tehas andis arhitektile n-ö tänutäheks märja asfaldi värvi, pikendatud kapoti-ga Lada Samara 09 autoostuluba. (Kaasaega tõlgituna vastaks selline imeauto korralikule linnamaasturile.) Tollel ja sellisele tellijale ei olnud teistmoodi käitumine mõeldavgi.

Tööstusprojektist sai alguse koostöö kunstivallas arhitektide Raul Kurvitsa ja Urmas Muruga. Urmasega sai hiljem loodud ka praegune büroo Arhitektid Muru & Pere.

“Tootmishoonete projekteerimine oli tollal suhteliselt jäikadesse raamidesse paigutatud teema. Selle oli ju ette antud näiteks mõõdu ustele-akendele, seinte- ja laeelementidele, see tähendab, et kasutada sai ainult

Polnud meie peres ei kirjanikke-kunstnikke, sellele vaatamata ütlesid kõik, et poiss, sul tuleb kunstikõrgkooli minna.

Peeter Pere, meenutab arhitektitee algust

Äp KES ON KES

Peeter Pere

- ▶ Sündinud: 15. juuni 1957
- Haridus:**
- ▶ 1975–1980 ERKI, arhitektuuri eriala
- Loomingulised liidud:**
- ▶ 1986 Rühm T liige
- ▶ 1990 kunstnike liidu liige
- ▶ 1994 arhitektide liidu liige
- ▶ 2010 arhitektide liidu esimees

Töö:

- ▶ 1980–1992 RPI Eesti Tööstusprojekt
- ▶ 1992–1996 F&P arhitektuurbüroo
- ▶ 1997– Arhitektid Muru & Pere AS
- Väljavõte projekteeritud objektidest (Muruga):**
- ▶ Pääsküla raamatukogu
- ▶ Tartu politseimaja
- ▶ Haabersti vaba aja keskus
- ▶ sotsiaalmajad Lasnamäel
- ▶ Tehnopolü büroohoone
- ▶ Tartu Vanatehnika Külastuskeskus
- ▶ eramud Suurupis, Kiilis, Tabasalus, Viimsis
- ▶ kortermajad

Näitused ja publikatsioonid:

- ▶ 2006 – Ida-Euroopa arhitektuur Berliinis
- ▶ EALI aastanäitused ja BUUMRUUMI näitus
- ▶ Mies van der Rohe kaas-aegse arhitektuuripreemia konkurs 2004.06.08
- ▶ Eramud 2010. a Veneetsia arhitektuuri biennaali Eesti ekspositsioonis “100 maja”
- ▶ Phaidoni XXI sajandi arhitektuuriatlas – eramu Kangru külas Kiilis
- ▶ Rahvusvaheline arhitektuuriajakiri A10 – Haabersti vaba aja keskus

tööstuslikult valmivat toodangut, mille sortiment oli väike ja kohati ka väljapaistvalt näotu. Selleks, et näiteks kuhugi paigutada ümmargune aken või kasutada välisviimistluses tellist, tuli kohutavalt palju bürokraatlikke takistusi ületada,” ütleb Pere.

Kunstipisik võidutses

Samas aga tunnistab Pere, et toonane töökogemus on andnud talle hilisemate projektide tarvis oskuse luua lihtsaid ning praktilisi lahendusi.

“Tegelikult kulus toona palju aega vabale kunstile – kui ajalisel mõõta, siis umbes kaks kolmandikku, ja vaid kolmandik arhitektuurile,” selgitab Pere, kes maalikunstnikuna kuulus Rühm Tsse.

Sai tehtud palju arhitektuurivisandeid akvarelli- ja guašitehnikas, mis avaldas Soome kolleegidele ennenägematut mõju. Neil ei jätkunud selliseks tegevuseks lihtsalt aega. Tolleaegsed visandid on nii Soomes kui ka Saksamaal erakogudes ja osaneist sai ka Kumusse antud, kus need kahjuks arhiivides kaduma läksid.

“Eriti aktiivseks läks kunstielu kusagil 80ndate lõpus, 90ndate alguses. Avanenud piirid tõid meile palju kutseid osalemaks erinevatel näitustel ja kunstisündmustel. Vastuolu tekitas vaid see, et kui kutsujad üritasid meie kunsti näidata kui osakest lagunevast suurimpeeriumist, siis meie jälle üritasime olla rohkem sellest taagast vabad ning läänelikumad.”

Arhitektuur aina tähtsam

“Üheksakümnendatel hakkas vahekorad minu arhitektmaailja tegemistes siiski tasakaalustuma, kaldudes lõpuks arhitektuuri kasuks,” räägib Pere. “Pärast osalemist 1999. aasta Veneetsia kunstibiennaalil, mida pean enda loomingu toonaseks tipptheteks, jäi vabakunsti tegemine tagaplaanile. Tõsi, nii linna- kui ka maakodus on pintslid, õlivärvid ja lõuend raamil alati ootamas